Nordea

Lausunto

29.11.2023 Päivämäärä

Nordea Bank Oyj

U 69/2023 vp

Talousvaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä (*rahoitusdatan käyttökehys*)

Nordea kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle (*U-kirjelmä*). Nordea yhtyy Finanssialan lausuntoon. Lisäksi haluamme tuoda esille erityisesti alla mainittuihin aihealueisiin liittyviä muutostarpeita ja haasteita:

- **Avoin pankkitoiminta - toimintamalli ja kompensaatiomalli** tulee määritellä tavalla joka kohtelee tasapuolisesti kaikkia rahoitusdatan jakamiseen osallistuvia toimijoita.
- **Yksittäisen toimijan jalostama data** tulee selkeästi rajata jaettavan datan ulkopuolelle.
- **Yksityisyyden suoja** on turvattava: osallistuminen on rajattava toimiluvallisiin yrityksiin, joille on asetettava riittävät pääsyvaatimukset.
- **Turvallisuuden ja yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten täyttämisen takaamiseksi** datan jakaminen tulee rajata ohjelmointirajapintoihin (API) ja pääsy tulee suojata vahvalla sähköisellä tunnistamisella (SCA).
- **Täytäntöönpano ja siirtymäajat** – 18 kuukautta on liian lyhyt aika.

Esitämme alla tarkemmat huomiot edellä mainittuihin aihealueisiin liittyen.

Avoin pankkitoiminta - toimintamalli ja kompensaatiomalli

Komission ehdotuksessa keskeinen elementti avoimen rahoitusdatan jakamiseksi on jakamisen tarkemmat tekniset ja kaupalliset (kompensaatiomalli datan säilyttäjille) ehdot määrittelevä toimintamalli (skeema), jonka luominen lähtökohtaisesti määrätään markkinatoimijoiden tehtäväksi. Nordea kannattaa vahvan, markkinaehtoisesti toimivan toimintamallin luomista. Ilman sellaista on pelko, että markkina sirpaloituu – myös teknisiltä toimintatavoiltaan – merkittävästi vaikeuttaen datan jakamista ja nostaen sen kustannuksia ja vesittäen siten ehdotuksen tavoitetta mm. uusien innovatiivisien palveluiden kehittämiseksi. On kuitenkin huomattava, että tällaisen toimintamallin luominen on vaativa tehtävä mm. siksi, että sen piiriin tulevan datan määrä on suuri ja luonteeltaan hajanainen, mikä vaikeuttaa mm. tarvittavien teknisten sääntökirjojen laatimista. Lisäksi toimintamallin luomiseen tarvittavia osapuolia on lukuisia. Tämän vuoksi toimintamallin luomiselle on varattava riittävästi aikaa.

Nordea Bank Oyj

Satamaradankatu 5 00020 NORDEA
www.nordea.fi

Nordea näkee, että kestävän markkinaehtoisen toimintamallin keskeinen elementti on, että se kohtelee kaikkia rahoitusdatan jakamiseen osallistuvia toimijoita tasavertaisesti mahdollistamalla riittävät liiketoiminnalliset edellytykset kaikille toimintamallin osapuolille. Tämä edellyttää, kuten komission ehdotuksessa on esitetty, kompensaatiomallia, joka jakaa kustannustaakkaa datan kerääjien ja säilyttäjien ja sen hyödyntäjien välillä. Näkemyksemme on, että kompensaatiomallin tulee kuitenkin huomioida paitsi datan jakamiseen liittyvät välittömät kustannukset, myös kustannusten kokonaisuus, joka sisältää esim. tarvittavat kehitys- ja ylläpitoinvestoinnit.

Nordea haluaa kiinnittää erityistä huomiota toimintamallin laatimiseen liittyvien kilpailuoikeudellisten kysymysten kattavaan selvittämiseen ja sen takaamiseen, ettei toimintamallin laatimiseen osallistuville tahoille koidu seuraamusriskejä tai ettei ole riskiä siitä, että toimintamallin kompensaatioperiaatteet myöhemmin oikeusteitse haastetaan esim. uusien markkinoille tulevien osapuolten toimesta (jotka eivät ole osallistuneet toimintamallin kehittämiseen). Keskeinen kilpailuoikeudellinen periaate on, etteivät markkinoilla kilpailevat osapuolet saa sopia mistään hinnoitteluun liittyvistä kysymyksistä, mitä kuitenkin toimintamallin edellyttämän kompensaatiomallin laatiminen edellyttää.

Yksittäisen toimijan jalostama data

Finanssialan toimijoiden keskeinen kilpailutekijä on kehittää malleja ja työkaluja asiakasdatan analysointiin, ja hyödyntää niiden avulla jalostamaansa dataa liiketoiminnallisessa päätöksenteossa. Näiden mallien ja työkalujen, ja niiden perusteella synnytetyn jalostetun datan tulee nauttia tekijänoikeussuojaa. Jalostetun datan ottaminen rahoitusdatan jakamisen piiriin heikentäisi merkittävästi toimijoiden intressejä panostaa datan jalostamisen kehittämiseen, ja siten heikentäisi innovointia ja laskisi asiakkaiden saamien palveluiden laatua. Tämän vuoksi Nordea näkökulmasta on tärkeää, että ehdotuksessa määritellään tarkemmin, mitä jaettavuuden piiriin kuuluvalla datalla tarkoitetaan, ja selkeästi rajataan jalostettu data sen ulkopuolelle.

Yksityisyyden suoja

Rahoitusdata on asiakkaiden kannalta erittäin luottamuksellista. Tämän johdosta on varmistettava, että dataan pääsy on rajattu vain riittävän tiukat ehdot täyttäviin, toimiluvallisiin yrityksiin eikä datan luovuttaminen toimiluvattomille, viranomaisvalvonnan ulkopuolisille yrityksille tule olla sallittua. On myös syytä huomioida, että mikäli dataa hyödyntävä yritys tarjoaa asiakkaalle muita palveluita, on sillä oltava ao. palveluiden edellyttämä toimilupa. Koska mahdollisissa datan käyttöön liittyvissä väärinkäyttötilanteissa dataa hyödyntävään yritykseen voi kohdistua merkittäviä korvausvaatimuksia, on toimiluvan edellytyksenä oltava riittävän tiukat pääomavaatimukset.

Turvallisuuden ja yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten täyttäminen

Rahoitusdatan luottamuksellisen luonteen vuoksi sen jakamisessa tulee kaikilta osin edellyttää turvallisimpien toimintatapojen ja tekniikoiden käyttöä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että datan tekninen jakaminen tulee rajata ohjelmointirajapintoihin (nk. API-rajapinnat) ja dataan pääsyn tulee perustua vahvaan sähköiseen tunnistamiseen (strong

customer authentication, SCA). Datan luottamuksellisen luonteen takia asiakkaan olisi annettava suostumus selkeästi suostumusta ilmaisevalla toimella, kuten kirjallisella, mukaan lukien sähköisellä hyväksynnällä, josta käy ilmi rekisteröidyn vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu, jolla hän hyväksyy tietojensa käsittelyn ja luovuttamisen. Suostumuksen muodon osalta olisi syytä viitata GDPR:n mukaiseen suostumukseen. Tällä hetkellä suostumuksen antamisen muoto puuttuu asetuksesta.

Täytäntöönpano ja siirtymäajat

Pidämme haasteellisena, että rahoitusdatan käyttökehystä koskevan sääntelyn kanssa samanaikaisesti on käsiteltävänä ja mahdollisesti toimeenpantavana myös useita maksupalveluihin vaikuttavia lainsäädäntöaloitteita, jotka yhdessä edellyttävät mittavien muutoshankkeiden toteuttamista samanaikaisesti tietojärjestelmiin. Lainsäädäntöaloitteet ovat osin myös päällekkäisiä, jolloin on mahdollista, että muutostöitä joudutaan tekemään samoihin tietojärjestelmiin useasti lyhyen ajan sisällä. Lisäksi, kuten jo edellä olemme tuoneet esille, rahoitusdatan jakamiseen tarvittavan toimintamallin kehittäminen on työmäärältään erittäin merkittävä, ja vaatii riittävästi aikaa onnistuakseen ehdotuksen tavoitteita toteuttavalla tavalla.

Pidämme tärkeänä, että täytäntöönpano- ja siirtymäaikojen osalta määräaikojen laskennassa otetaan U-kirjelmässä esitetyllä tavalla huomioon alemman tason sääntelyn voimaantulo ja että ne ovat pidemmät kuin komission esittämä 18 kk. Riittävänä siirtymäaikana voidaan pitää 48 kuukautta.

Kunnioittavasti

Nordea Bank Oyj

Sakari Wuolijoki
Lakiasiainjohtaja / Group Legal Finland

Jussi Snellman
Senior Regulatory Manager